

Ну и нун...

История предсуффиксального нуна в
западных арамейских

Имперский арамейский и раньше

В памятниках первой половины I тыс. до н.э. -n- засвидетельствован лишь перед связанными местоимениями *ʒms* и сочетается только с индикативными формами

В корпусе имперского арамейского употребление элемента -n- расширяется, он возникает на не индикативных формах и с другими суффиксами

?l nqtl-n-hy 'Давайте не будем убивать его!'

Библейский арамейский

Imperfect

		sg.		pl.	
	3. masc.	3. fem.	1.	3. masc.	2. masc.
suffix sg.1.	יְדַחֲלֵנִי יְהוֹדְעֵנִי יְחַוֵּנִי			יְהוֹדְעֵנִי יְבַהֲלֵנִי (-לֵנִי)	תְּהוֹדְעֵנִי (-עֵנִי) תְּהַחֲוֵנִי
2.masc.	יְשִׁיבְנֶךָ (jussive) יְבַהֲלֶךָ			(jussive) יְבַהֲלֶנּוּ	
3.masc.			אֶהוֹדְעֶנּוּ	יִשְׁמְעֻנּוּ יְבַהֲלֻנּוּ (-לֵנּוּ) יִטְעַמֻנּוּ	
3.fem.	יְתַנְנֶה יְחַוֶּנּוּ	תְּדַרְשֶׁנּוּ תְּדַקְנֶנּוּ			
pl.2.masc.	יִשְׁאַלְנֶכֶם יִשִׁיבְנֶכֶם				

Таргум Онкелоса

Как и библейский арамейский сохраняет различия между юссивными и индикативными формами PS

Форма $\text{ܕܢܦܪ} > \text{ܕܢܦܪ}$ выглядит как $\text{ܝܩܛܠܘܢ-ܘܢܘܢ} < \text{ܝܩܛܠܘܢ-ܝܢܘܢ}$
или ܝܩܛܠܘܢ-ܘܢ

Суффикс ܕܢܦܪ на формах суффиксального имеет вид $-\text{ܘܢܘܢ}$

Таргум Онкелоса

3ms > 3mp -inun)

שָׁלַחְנוּ G 26, 31 O, Jm

3fs > 3mp -(a)nun

Pe. בִּלְעֵתְנוּ E 15, 12 O, Sb נִסִּיבְתְנוּ G 31, 32 O,

2ms > 3mp -ānun

Pe. יִדְעֵתְנוּ D 13, 3 O, JI חִימְתְנוּ Ez 4, 6 Slb,
פִּרְקֵתְנוּ Hb 3, 7 Jm; *Pa.* תִּבְרַתְנוּ E 15, 7 O, קִימְתְנוּ Jr 12, 2 W.

Иудео-палестинский арамейский: SC

Суффикс 3pm имеет формы *-ynwn*, *-Vnun*, *-wn*, *-wnwn*

Суффикс 3ms имеет формы *-yh*, *-ynyh*, *-nyh*

Суффикс 3fs имеет формы *-h*, *-ynh*, *-nh*

Суффикс 2mp имеет формы *-ynkw*, *-kw*

Элемент *-t* появляется на формах с подлежащими 1p

Иудео-палестинский арамейский: SC, 1s

1 Pers. c. *Peal*: שבקית Ned. 40^a, סרחית EchR I 4, „sündigte“ Sanh. 28^b, עבדית Sot. 20^c, שלחית Pea 15^d, שמעית, שמעת

с суффиксом 3mp:

3 P. m. *Pa.* חסרתנון Chag. 77^a.

נסיבתנון [ו] Jos 7, 21 Pr,

טלטילתנון Js 57, 17 Jm.

Иудео-палестинский арамейский: SC, 2ms

3 S. f. *Pe.* שמעתנה Orl. 60^d.

3 S. m. *Pa.* חורתניה Bab. m. 8^c; *Aph.* אשכתניה Bab. m. 8^b;
Palp. מלטתניה Chag. 77^d.

3 P. m. *Pe.* חנקתון Chag. 77^a, תבעתינן Bab. b. 16^b; *Pa.* ברכתנן
Sanh. 29^a, פרשתנן Dem. 22^c; *Aph.* אניבתנן Jeb. 13^a,
עילתנן Bab. m. 13^c.

Иудео-палестинский арамейский: SC, 3ms

אייכליה Bab. b. 13^c, אושטיה Bab. m. 8^c, mit Nūn אותביניה Taan. 68^a,
mit ת אוקימתיה VajR 30.

3 S. f. *Pe.* חנקה Mo. k. 83^b, נסבה Gitt. 47^b, ייבה (v. יהב)
Gitt. 47^b, mit Einschaltung von ת חספתה Bab. m. 8^c; *Pa.* קיימה
Kil. 28^c, mit ת קיימתה Horaj. 45^d, mit Nūn קיימינה Ab. z. 40^c.

3 P. m. *Pe.* בועון Bab. m. 8^d, תברהון BerR 38, נסבהון BerR
17, נסבון Keth. 34^b, יהבון Keth. 34^b; *Pa.* צמתון Dem. 22^a, קרבהון
EchR IV 3, חייבהון KohR III 6; *Aph.* ארבעון Chag. 77^a, אשכחון

תְּבִירִינֹן Ri 5, 21 Pr,

נְפִיסְנֹן 1 K 18, 40 Jm,

Иудео-палестинский арамейский: SC, 3ms

> 2mp

Pa. פקדינכן D 4, 23 JI; *Aph.* אפקינכון D 4, 37 JI, אשמעינכון
D 4, 36 JI.

Иудео-палестинский арамейский: SC, 3ᵣᵐ

Plural.

3 Pers. m. Peal: סלקון Ber. 5^a, קטלון Keth. 35^a, זבנון Bab. m. 8^c, שבקון Pes. 31^b, צרכון Ber. 9^b, שמעון Ber. 6^a, קרעון „zerrissen“

3 S. m. Pe. קברוניה Chag. 77^c, חשדוניה Dem. 26^b, טענוניה EchR I 31, יהבוניה EchR I 31; *Pa.* חזרוניה Bab. m. 8^c, חייבוניה Bab. b. 16^b, ohne שבקוה נ Ber. 9^a; *Aph.* אמליכוניה EchR I 31, אלבשוניה Schebi 37^a, אפקוניה VajR 12, אייתיבוניה Taan. 68^a, אחתוניה (v. נחת) Keth. 35^a, אעלוניה Pea 21^a.

אעלוה VajR 37, *Aph.* אעלוה VajR 37, Jos 18, 9 Pr; (אֶכְתְּבוּהָ ל. [ו] כְּתְּבוּהָ חפרוה, אוקידוהא 2 K 10, 26 Ven. 1517, 1 Jm, אודעוהא 2 K 4,

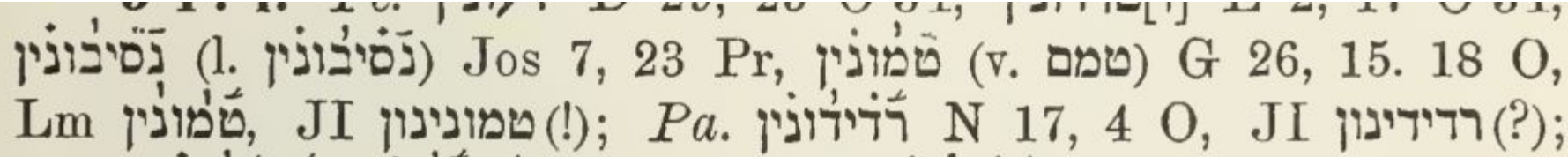
Иудео-палестинский арамейский: SC, 3pm

3 P. m. *Pe.* טענונון Chag. 78^a, צלבונון Chag. 78^a, נסבונון EchR I 46; *Aph.* אשכחיון (ל. אשכחונן) Taan. 68^d.

Pe. קטלונון E 13, 17 JI, [ד]תבעונון Jr 7, 36 W, [ד]פלהונונון (ל. פלהונונון) Jr 7, 36 W, אחרוננון 1 K 18, 40 Jm, רחימונונון (ל. רחימונונון) Jr 7, 36 W, שבקונון Ri 1, 34 Pr; *Pa.* תריכונון D 2, 12

Иудео-палестинский арамейский: SC, 3pm

> 3pm

גְּסִיבוֹנִין (l. גְּסִיבוֹנִין) Jos 7, 23 Pr, טְמוֹנִין (v. טמם) G 26, 15. 18 O,
Lm טְמוֹנִין, JI טמונינו (!); Pa. רִידוֹנִין N 17, 4 O, JI רדינו (?);

Быт 26 15

И все колодези, которые выкопали рабы отца его при жизни отца его Авраама, Филистимляне **завалили** (их) и засыпали землею.

ṭmwn-ynwn

Иудео-палестинский арамейский: SC, 1p

1 *Pers. Plur. c.*

2 S. m. *Pa.* פייסנתך Jeb. 13^a.

3 S. f. *Pa.* קיימנתה Kil. 29^c, פרשנתה Kil. 27^a.

Иудео-палестинский арамейский: SC, 2mp

3 S. m. *Pe.* שבקתוניה EchR I 37; *Aph.* אשמעתוניה SchirR V 14, אדכרתוניה KohR IX 15.

3 S. f. *Pe.* מנעתונה Ber. 5^c; *Pa.* ohne נ ביטלתוה (§ 14, 2) BerR 62, תקנתוה BerR 60.

Иудео-палестинский арамейский: РС

Стираются различия между юссивными и индикативными употреблениями: все местоимения присоединяются через *-n-*

Местоимение *ʕmr* *-wnwn* с подлежащими мн.ч.

Спорадическая утрата предсуффиксального *-n-*

Иудео-палестинский арамейский: PC

3 S. f. *Pe.* יסבינה Bab. b. 17^d; *Pa.* יתברינה Sabb. 9^c; *Aph.*
יתבינה Kil. 27^d; *Palp.* יטלטלינה Sanh. 23^c.

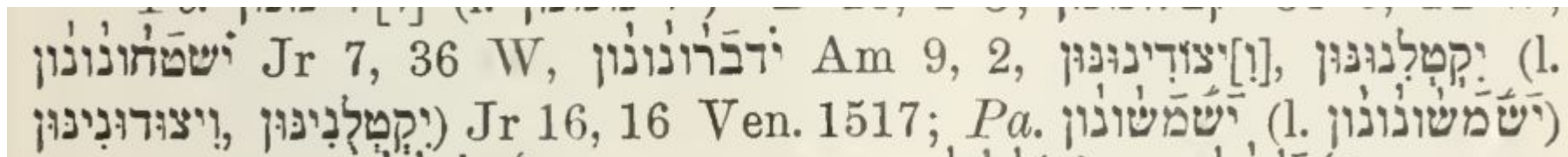
Pe. יסבנה D 20, 7 O JI, ohne ג יתנה G 23, 9 O Lm, Jm
יתנה, JI יתנינה; *Pa.* [ד]יקיימה E 21, 8 O Lm, Sb דיקימה
E 25, 9 O Lm; *Aph.* ohne ג יסבה D 30, 12 O, JI יסבינה.

Вт 30:12 ...кто взошел бы для нас на небо и принес бы ее нам...

מִפְרֶשָׁא הִיא מִיֵּנַךְ וְלֹא רְחִיקָא הִיא : 12 לֹא בַשְּׁמַיָּא הִיא לְמֵימָר מִן יֵסֶק לָנָא
לְשַׁמַּיָּא וְיֵסֶבָה לָנָא וְיִשְׁמַעֵינָנָא יְתָה תְּעַבְדִּינָה : 13 וְלֹא מִעֲבָרָא לֵימָא הִיא

Иудео-палестинский арамейский: PC

3mp > 3mp

Как в Таргуме Онкелоса

yiqṭlun-unun < yiqṭlun-inun

или yiqṭlun-un

Иудео-палестинский арамейский: PC

3 S. m. *Pe.* ניקטליניה Sanh. 23^b, נעבדיניה BerR 76, ניתיניה (!)
Kil. 32^b, ניכליניה BerR 65, נשאליניה BerR 62, ניהביה (!) Keth. 35^a,
נישיליה (! v. שאל) BerR 35.

Иудео-палестинский арамейский: Imp

Суффикс 3pt имеет формы *-ynwn* и *-wn*, *-wnwn* с подлежащим мн.ч.

Суффикс 3ms имеет формы *-yh* (*-h*, *-hy*), *-ynyh* (*-nyh*)

Суффикс 3fs имеет формы *-h* (*-h?*), *-ynh*

Формы разных суффиксов имеют клитический *-t-*

Иудео-палестинский арамейский: Imp s

3 S. m. *Pe.* שיבוקיה Bab. m. 11^d, שבקותיה (l. שבק יתיה) BerR 59, נכסיה EchR Peth. 24, הביה Ter. 45^c; *Pa.* חזריה Bab. m. 8^c, קדמיה BerR 75, קפחניה (!) BerR 87; *Aph.* אודעיה Ned. 37^c, ארבעיניה (!) KohR VII 23, אהתיניה (! v. נהת) BerR 56.

3 P. m. *Pe.* שלחון Schebi. 38^d; *Pa.* פייסון Sot. 20^b; *Aph.* אקימון Chag. 77^a.

Pe. אסרנון N 11, 28, אסרנון Jm, אסרנון Sb, אסרנון Jr 17, 18

Иудео-палестинский арамейский: Imp p

3 S. m. *Pe.* שבקוניה EchR I 37; *Aph.* ohne Nūn אפקויה BerR 45, אעלוניה KohR XI 1.

3 P. m. *Aph.* אטעונונון (ל. אטעינונון) Chag. 77^a.

Иудео-палестинский арамейский: Imp s

Sing. fem.

3 S. m. *Pe.* שבקיה BerR 33 Aug. Ven. 1545, שבקותיה (l. שבק יתיה) Aug. Konst. 1512, שובקתיה (= שבק יתיה) Nidd. 50^b.

Иудео-палестинский арамейский

-wnwn, -ynwn < *innun*

-ynyn < *innen*

ynyh < *inneh*

ynh < *innah*

предсуффиксальный -nn- или
из энклитических местоимений мн.ч.?

Компромисс: суффикс *innun* в SC
позволил проникнуть -n- в остальные
части парадигмы

3m pl: In Syriac and in earlier dialects of Aramaic, 3 pl forms do not have a pronominal object suffix. This is illustrated in the following verse from Biblical Aramaic:

וּנְשָׂא הַמְּזוּז רִיחָא The wind swept them away (*Dan 2: 35*)

JBA reflects a stage in which the enclitization took place with these forms as well; consequently, they appear as pronominal suffixes. Taking this into account, we can see how these forms reflect various cliticized forms of the independent pronouns with the elision of the initial //, either the classical אִינוּ and אִינִי, or the JBA אִינְהוּ and אִינְהִי (§3.3.1.1). The forms נְהִי- (for the masculine) and נְהִי- seem to be ad hoc mistakes. See the discussion on the infinitive for the forms אִנְוּ and אִנְוּ (S9.1.3.4).

We may here generalize about the plural forms: they underwent various changes that can be considered as several cases of an analogy, which are to some extent interrelated in the formation of a paradigm:

- 1 enclitization of the 3 pl forms – similar to all other persons;
- 2 the form of the 1c pl became similar to the independent pronoun *-nan* by analogy to other persons where there is a similarity between the independent and the suffix pronouns;
- 3 internal leveling of all plural forms that begin with the consonant /n/ and probably also with the vowel /i/.

1c pl	נְ-ינ
2m pl	נְ-ינכו
2f pl	נְ-ינכי
3m pl	נְ-ינ(הו)
3f pl	נְ-ינ(הי)

Иудео-палестинский арамейский: Inf

2 S. m. מיבדקינך Ned. 41^a, מישאלינך EchR I 18.²

3 S. m. מיגמליניה Sanh. 23^c, מיוקפניה Ber. 6^b, מישאליניה Schebi. 37^c, מיחשדוניה KohR VII 23, מקטלוניה (l. מקטליניה) Ned. 37^d, מיחשדוניה (l. מיחשדיניה) Bab. k. 3^c, מישבועוניה (l. מישבועיניה) Schebu. 38^d, מישתקוניה (l. מישתקיניה) Ber. 11^c.

1 P. c. מיפרקינן Somn. Mord Mx.

2 P. m. מישאלינכון Ned. 40^d.

Иудео-палестинский арамейский: Inf

3 P. m. מיַעבדינון Mo. k. 80^a, (מיַעבדינון l. Jeb. 15^a,
מיקטרינון Kil. 32^d, מיַחצדינון Mo. k. 80^a, (מיַסבינון l. Kil. 32^a,
מיַנסבינון l. Keth. 35^b. — מפרוקינון⁴ G 15, 18, E 2, 23 JI,
מופטורינון⁴ E 12, 33 JI, מפטרינון E 10, 27 JI.

-n- появляется на всех суффиксах, гораздо более системно, чем на формах суффиксального спряжения

инфинитив сближается с префиксальным спряжением:

ואנא בעיא מיחמי מה מעבד ומפנינה

Иудео-палестинский арамейский: Part

в редких случаях возникает -yn- -n-

Быт 48:4

и сказал мне: вот, Я распложу тебя, и размножу тебя

וַאֲמַר לִי הָאֲנִי אֶמְצֵא לְךָ / מַפְשִׁינְךָ / וְאֶמְצֵא לְךָ / וּמְסִינְךָ / וְאֶמְצֵא לְךָ / וּמְסִינְךָ / וְאֶמְצֵא לְךָ / וּמְסִינְךָ

Самаритянский

- β. (1) למקטלנך Gn 27:42 *al-miqṭālinnak* „dich zu töten“, למקטלה Gn 37:18 A *al-miqṭāle* „ihn zu töten“ (Varr. לנה- Bcev, לאתה- J); v. פ' מ' למירתנה Dt 3:18 „sie zu erben“; v. ו' פ' למטרנך Ex 23:20 „dich zu behüten“; v. ע' ע' משומנה MM 41:25 „sie (: die Weisheit) zu begreifen“; Pa. למלפה Dt 4:14
- 5 JLT = לאלפה P „es zu lehren“ uā. (2) לעבודה Gn 18:7 „es zu machen (vorbereiten)“; Pa. לקדשה Ex 20:8 JP = לקדושה „um ihn (: den Sabbath) heilig zu halten“, מלולה Gn 37:4 P (= ממללה T = ממלליו = ממללתה J) „mit ihm sprechen“ uā. (3) עד אבודתך Dt 28:20,22 AJP (Var. יאבדנך . . . T Impf., wonach es sich auch um 3. P. Pl. Pf. m. Suff. handeln könnte) „bis sie
- 10 Dich vernichten“, מחמתך 8:3 T = מאתך- „dich zu benachrichtigen“, למעורתה Gn 37:22 JP (= למעורה T) „ihn zurückzubringen“, מוקראתך Nu 22:37 JT (= אוקרך T) „dich ehren“, מלבטתך Dt 8:2,16 JT = טאתך- APst „dich demütigen“, vgl. ולמברכה) 10:8 ABJ = שאתה- P = ש- T „ihm zu dienen (und ihn zu segnen)“, למשלמתה 23:21 B = מאתה- P (לשלומה J =
- 15 לשלמו T) „es zu vollziehen“ (wo männliche und weibliche Formen nebeneinander vorkommen, aber der Einschub von א vor der F.-Endung nur für P typisch ist), למסקתה Ex 3:8 „um sie hinaufzuführen“, כהסקותון Gn 19:17 T = כאפ- J = כהפקותון P „als sie sie hinausgebracht hatten“, למפקותון Ex 14:11 T (= למפקן A) „uns herausgeführt zu haben“, למקדשתי Nu 20:12 (=
- 20 לקדשה A) „mich zu heiligen“, למקדשתה Ex 28:3 J = אתה- P (= לקדשה AT = לקדושה C) „ihn zu heiligen“, למשלחתון 13:15 T = תן- CJ (= למטלקון A) „uns zu entlassen“, משלחתון 9:17, 10:27 JPT (= משגרנות A) „sie zu entlassen“ uā.

C3A

Präteritum mit Akkusativ-Objektssuffix 3 sg m:

	M	B	Ğ		M
3 sg m	<i>naşke</i>	<i>naş^əķni/e</i>	<i>naşke/i</i>	sg m	<i>ruḥ^əmnē/ ruḥ^əmne</i>
f	<i>naşkačče</i>	<i>naşkačci/e</i>	<i>naşkačče/i</i>	f	<i>ruḥ^əmnū</i>
pl m	<i>naşkunne</i>		<i>naşkunne/i</i>	pl m	<i>ruḥmunnē/ ruḥmunne</i>
f	<i>naşkanne</i>	<i>naşkunni/e</i>	<i>naşkanne/i</i>	f	<i>ruḥmannē ruḥmanne</i>
2 sg m	<i>naşķične</i>	<i>naşķični/e</i>	<i>naşķične/i</i>		
f	<i>naşķišnu</i>	<i>naşķišni/e</i>	<i>naşķišnu</i>		
pl m	<i>naş^əķcunne</i>		<i>naş^əķcunne/i</i>	sg m	<i>ķuṭle/ķuṭlē</i>
f	<i>naş^əķcanne</i>	<i>naş^əķcunni/e</i>	<i>naş^əķcanne/i</i>	f	<i>ķuṭlū/ķuṭlu</i>
1 sg c	<i>naşķičče</i>	<i>naşķičci/e</i>	<i>naşķičče/i</i>	pl m	<i>ķuṭlunnē/ ķuṭlunne</i>
pl c	<i>naş^əķlahle</i>	<i>naş^əķnaḥli/e</i>	<i>naş^əķnaḥle/i</i>	f	<i>ķuṭlannē ķuṭlanne</i>
	<i>naş^əķnaḥle</i>	<i>naş^əķlahli/e</i>			

C3A

Pe. בְּלַעַתְנֹן E 15, 12 O, Sb בְּלַעַתְנֹן נְסִיבְתָנֹן G 31, 32 O, Sb
נְסִיבְתָנֹן, אֶחָדְתָנֹן, E 15, 14 O, Sb אֶחָדְתָנֹן; *Pa.* שְׁלַחְתָנֹן Jos 2, 21 Pr;
Aph. אֶשְׁבַּחְתָנֹן E 18, 8 O JI, Sb אֶשְׁבַּחְתָנֹן, אֶמְרָתָנֹן Jos 2, 4 Pr,
אֶפִּיקָתָנֹן Jos 2, 6 Pr; *Palp.* שְׁלֵילְתָנֹן Jos 2, 15.

naškaččun < naškattun < našakatnun

Таргумы: *nšakatnun*

Присоединение суффиксов произошло до синкопы и
спирантизации

C3A

Pe. יִדְעֹתָנוּן D 13, 3 O, JI חכימתנון, יִהְבֵּתָנוּן Ez 4, 6 Slb,
פְּרָקָתָנוּן Hb 3, 7 Jm; *Pa.* תִּבְרָתָנוּן E 15, 7 O, קִיִּמְתָנוּן Jr 12, 2 W.

naškīčnun < *naškitnun* < *naškitānun* < *našaktānun*

Таргумы: *nšaktānun*

C3A

3 P. m. *Pa.* חסרתנון Chag. 77^a.

Pe. יֵהֱבִתְנֹן G 6, 7 O JI, [וְ]נִסִּיבִתְנֹן Jos 7, 21 Pr, N
18, 11 O, JI יהבתינון, רִגְתִּינֹן Jos 7, 21 Pr, זָנְתִּינֹהוּ 2 K 4, 1 Soc.
59, Jm וְנִתְּנָהוּ; *Pa.* פְּקִידִתְנֹן E 32, 8 O, JI פקידתינון, Jr
3, 8 W, תְּבָרִתְנֹן D 9, 17 O; *Aph.* אֶטְמַרְתִּינֹהוּ 2 K 4, 1 Jm; *Palp.*
טְלִטִּלְתְּנֹן Js 57, 17 Jm.

naškiččun < *naškittun* < *naškitnun*

Таргумы: *nšaktinun*